

Giny d'aigua

Versos de
Manuel Pérez Bonfill

Giny d'aigua

—la muleta—

VERSOS DE MANUEL PÉREZ BONFILL

[publicacions]

u r v

TARRAGONA, 2011

Dibuixos de Ferran Vilàs.
Edició dels versos a cura d'Emigdi Subirats.

EDITA:
PUBLICACIONS URV
A+C (UTE Arola Editors, SL - Imatge 9, SL / Cossetània Edicions)
1a edició: abril de 2011
Impressió: Gràfiques Arrels

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Av. Catalunya, 35 · 43002 Tarragona
Tel. 977 558 474 · Fax: 977 558 393
www.urv.cat/publicacions
publicacions@urv.cat

AROLA EDITORS
Polígon Francolí, parcel·la 3, nau 5 · 43006 Tarragona
Tel. 977 553 707 · Fax 977 542 721
www.arolaeditors.com
arola@arolaeditors.com

COSSETÀNIA EDICIONS
C. de la Violeta, 6 · 43800 Valls
Tel. 977 602 591 · Fax 977 614 357
www.cossetania.com
cossetania@cossetania.com

Presentació

Novament arriba Sant Jordi i des de la Universitat Rovira i Virgili volem contribuir a la festa del llibre i de la rosa, una de les festivitats més característiques que hi ha a la nostra cultura.

La petita tradició que hem encetat amb la publicació d'un llibre per celebrar aquest dia té enguany com a protagonista al professor, escriptor i activista cultural de les Terres de l'Ebre Manuel Pérez Bonfill. El recull de poemes que porta per títol *Giny d'aigua: la muleta* restava inèdit per la qual cosa és tot un honor per a la nostra universitat posar a l'abast de tothom aquesta obra. Volem també homenatjar Manuel Pérez Bonfill, referent fonamental per a moltes persones que han tingut l'oportunitat d'aprendre al seu costat, pel seu paper actiu en el desenvolupament de la consciència col·lectiva, per la seva tasca docent i per la seva activitat literària i periodística. En definitiva, com assenyala Xavier Garcia al pròleg que encapçala aquest poemari, per ser un «home de lletres total».

El conjunt de símbols que forneix l'autor al voltant de la construcció de la muleta, aquesta petita barca de riu, i la de la vida dels humans que segueix cronològicament al llarg dels divuit poemes que constitueixen el poemari, són un mirall on ens podem trobar reflectits tot avançant per arribar a la pròpia construcció.

No vull acabar sense agrair els dibuixos de Ferran Vilàs, els quals passaran a incorporar-se, mercès a la seva generositat, al Fons d'Art de la Universitat Rovira i Virgili, el sentit pròleg de Xavier Garcia i la cura de l'edició dels textos a càrrec d'Emigdi Subirats.

Bona diada de Sant Jordi!

FRANCESC XAVIER GRAU VIDAL

Rector de la Universitat Rovira i Virgili

Pròleg

Feina humil, llengua rica

Ho dic de seguida (tan de seguida que és el primer que dic): aquests divuit poemes, formant un únic i gran poema, m'han impressionat, trastocat i esbalaït. Dintre de l'obra literària de Manuel Pérez Bonfill (Tortosa, 1926), home de lletres total (professor, crític, traductor, director i pedagog teatral), quedaran, sens dubte, com una peça major.

I de què es tracta, vostès preguntaran, també tot seguit. Al meu parer, ni més ni menys que, amb una riquesa lèxica monumental, fer veure la similitud existent entre la construcció (no pas fàcil) d'una muleta per navegar (el giny d'aigua del títol) i la construcció humana d'un mateix (no menys fàcil), construint-la.

Estem, doncs, com en tota obra poètica digna d'aquest nom, davant de l'explicació pensada de la realitat, és a dir, filosofia en totes les seves variants: de la metafísica a la duresa diària laboral, dels inevitables coneixements tècnics a l'aspiració lírica de l'obra ben feta, de la idea del projecte a construir a la mort que arribarà sense demanar-la, del desig de permanència a la mutabilitat dels fenòmens (el riu d'Heràclit, en el qual no et pots posar dues vegades, perquè ja és diferent) i, en fi, de la necessitat de seguretat a la certesa d'una navegació vital incerta, tanta com la de l'humil embarcació que el calafat ha fet.

És molta, per tant, la riquesa simbòlica, filosòfica i lingüística que atresora aquest llibre, construït pacientment al llarg, com a mínim, de vint anys i que, finalment, ens arriba amb aquesta edició que hem d'agrair a la URV i que cadascú, talment com un Breviari d'Hores,

podrà portar a la butxaca, amb la seguretat que molts lectors —o potser tots— s'arribaran a aprendre de memòria alguns, molts o tots aquests versos, acompanyats, amb tremolor de tinta, per un artista també de consideració, Ferran Vilàs, fill del Vell Solapa, darrer mestre d'aixa de Tortosa, dintre del gran complex fluvial, artesanal, mecànic i humà que hi havia, prop de les goles de l'Ebre, en els bons temps dels tràfecs entre humanitat i naturalesa.

Davant de tanta erudició exclusivament llibresca, de tant de psicologisme de manual i de tanta literatura popular maquillada, el poemari de Manuel Pérez Bonfill —home d'estudi perfectament integrat en les millors ànsies del poble que treballa encara amb les mans— em recorda, per la intensitat de llengua i de substància metafòrica que conté, la *Primera Història d'Esther* (1948), de Salvador Espriu, escrita, com a monument a la llengua catalana, que molts ja donaven per morta en aquells temps funeraris. El nostre verb va renèixer i, encara que actualment potser no passi pel seu millor moment, socialment parlant, aquest llibre és la millor mostra d'aquell renaixement esperançat.

XAVIER GARCIA

Horta de Sant Joan, abril 2011

Giny d'aigua

A LA MEUA ORSA

MULETA,

embarcació de riu
de gran tradició a l'Ebre.
Molt sovint es construïa
a les drassanes de Tortosa.

NO ÉS POSSIBLE FICAR-SE DUES VEGADES
EN EL MATEIX RIU, NI TOCAR DUES VEGADES
UNA SUBSTÀNCIA MORTAL EN EL MATEIX ESTAT;
A CAUSA DE LA VELOCITAT DEL MOVIMENT
TOT ES DISPERSA I ES RECOMPON DE NOU,
TOT VE I VA.

HERÀCLIT

TU TAMPOC ETS EL MATEIX DUES VEGADES

I.

PRIMER ADVERTIMENT

Sever, de gris, amb moviments precisos,
assistia a la tala el mestre d'aixa;
o anava, circumspecte, als magatzems
de la fusta, per decidir les parts
del projecte que el mena, del giny d'aigua.

D'olivera —per ser més amanosa—
verda els colls o les capsanes tria:
que ha de ser tendra —qualitat de l'home—
per doblar-la amb ampla curvatura!

Es faria un xapat. A les drassanes
entraria al marcatge de les peces.
Ara no són sinó l'estofa prima;
en l'avenir quadernes o costelles,
roda, codast, contrarodes i quilla,
i el folre que ho amaga.

TOT ES VINCLA

SI ES VOL FLOTAR PER L'ESTOPENCA RUTA.

1.

NAIXENÇA

Híbrid dolor, justificada causa
en el temps construïda
—amb el pi cabdal
de l'escorça rogenca
i de la glauca agulla—
per a singlades íntimes.

La quilla no em fóra altra bresca
que la dissortada inferència
del mestre, inclement i savi, d'aixa:
ara olivera farga, ara resum genètic.

La umbilical tendresa em serviria
de copet al muscle —au, va, camina!—
i de res més:

 que del claustre vindrà
el meu dol i el condol.

El desconhort no em val
perquè tal com m'afua
vers la tempesta, el compta-clarors
m'arria al naixement:

 Bona juguesca!

Les velletes de negre transgredien,
amb el recompte de les singladures
—em van veure apuntar cap a la fosca!—
la lògica causal de nits i dies.

II.

GÀLIB
SEGON ADVERTIMENT

Per avesades mans, a les drassanes
es faria marcatge de les peces.

La figura del buc a mida del model
s'avança com la gènesi demana
–prèviess estameneres i medís,
quadernes encastant-se a l'espina
amb perfecció suprema:

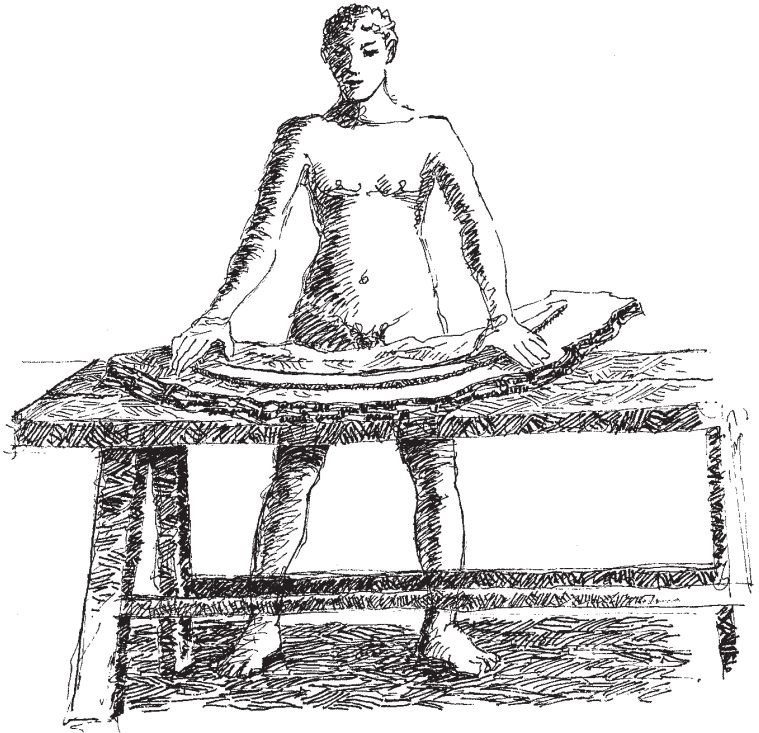
Trencaclosques!

16

(Ara veus La Casota? Magatzems de la fusta,
txim-txim i sexe, «artistes» d'EL FLAMENCO.
Enfront, el riu. I dellà el Coll de l'Alba,
Caro a l'esquena contra un cel esbandit...)
Pensem-ho amb assossec:

És que la quilla
ha de fendir les aigües riberenques!

DE VOLER ABONDAR, BONS PASSERELLS,
LA VOSTRA VIDA
QUE NO S'ESBARRI UN BRI DEL NOSTRE GÀLIB

2.

GENIS

Tant l'envolten! Són com a sibilles
a l'espuntar del jorn,
tot armant cordatges
i veles per filar de gairell en la bonança;
l'ebrietat fetillera per eixàrcies
i vergues sobreneda, el drap estès:
Avant! Avant entre escumes gloriores!

Us dic que peixos voladors als cimadals
boquegen la seva perfecció
—subtil la trama—:
No tenir estiba! Ésser un geni!

«Geni! Geni! Geniii!»— munten els ecos
i no callen—. Més aviat s'estenen.

Quin pensament sinistre!

**Ala de gralla,
promesa de ministre,
calla!**

Encerclat de còmits —mà al governall
d'aparellada nau—, cerca en l'ábís
ancoratge tranquil on esfullar les roses
del seu delit.

No pot! Tots són uns genis
i cal anar a adorar-los.
Sobreixen —el vaixell ho comporta—
pels embornals al ple del mal oratge.

I t'ho diuen que ho són,
com una plaga.

Quin pensament sinistre!
Ala de gralla,
promesa de ministre,
calla!

Voldria —déus de les mars bullentes,
solatge de petxines i de nacres—
esdevenir vulgar com un suro de xarxa
que es repeteix i amaga entre l'oneig,
sensible
si bufa algun llevant aïrat de prepotència...!

Un home innominat fóra un miracle!

Quin pensament sinistre!
Ala de gralla,
promesa de ministre,
calla!

III.

PLANTAR LA BARCA

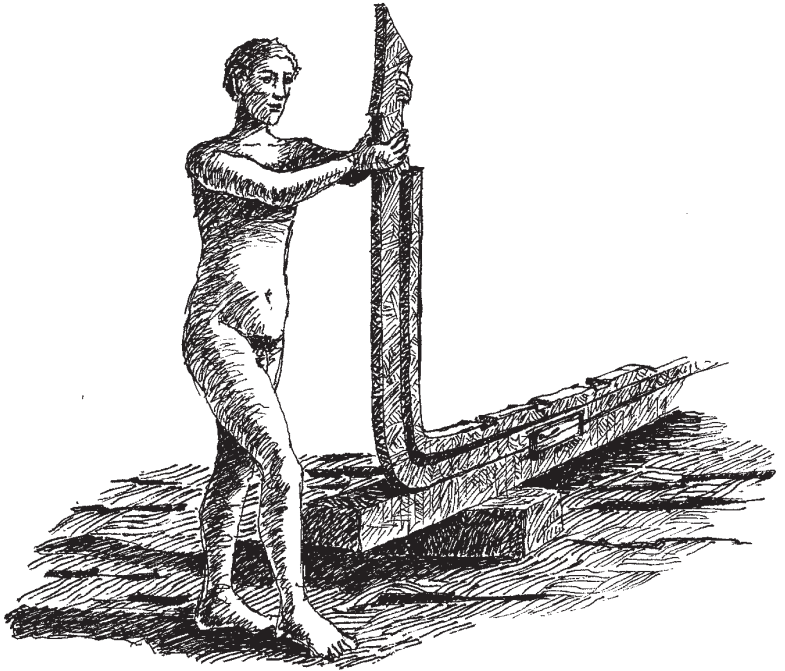
ADVERTIMENT TERCER

Damunt l'escar de roda i de codast,
fixats ja, per cautela, els serjants pertinents,
instal·larem la barca, a la distància
que l'eslora exigeix. S'ajustarà la quilla
amb les llepesses que el brou demana.

Cal fer les correccions amb una llença.
S'aploma tot. Encarant els medissos
presentarem les formes, convergint al centre
l'orientació com cal dels punts d'estiba.

Sí que hi participa l'art del mestre
per assolir la línia més afuada
corresponent a l'alçada de les formes,
si us va, més altes per la proa.

APRENENT, CAL GUARDAR-LES PER LA NAVEGACIÓ,
ATÈS EL PUNT D'ESTIBA, LES FORMES.

3.

LES ILLES DEL SUD

La fusta, al riu,
augura nous espais
on les veus interiors
tenen resposta.
Preveu un mar
—i un oceà— al sud,
de *goguens* impossibles
amb fruitoses escenes
a contrallum pensades.

22

Primitiva aventura
de *stevensons* pirates,
d'illes verdes i lliures;
i donzelles d'ebén,
tèbies, que estimen.

El tronc, sense ramatge,
per les lleis físiques
girarà com un boig
en trepitjar-lo,
si vols fer-te
pel camí de l'aigua
un avenir feliç
i a mida d'esperances.

Si ets destre
—i no ho ets—
i els déus del dia
els tens de cara
per tes bones obres,
sense recompensa,
romandràs dret i sol
damunt la branca.

La resta, fugitiva,
s'afonarà en el líquid
per als somnis humits
i platejats dels peixos
i es lliurarà de grat
als seus desitjos.

Si ets destre
dalt del fust inestable,
per salvar alguna cosa
de l'imprevist temperi,
voldràs cercar la riba
més propera i senzilla,
com a darrer recurs
de la teva fallida.

Sense govern, però,
ni veles ni senderi
ni governall, sense esme,
navegarà el caulicle
al pas que mana
el llacorós trajecte
envers un pèlag
de llots enganxadissos
i d'herbatges:

**La pròpia set
ni et deixarà arribar-hi.**

24

Prou que ho saps
que les illes del sud
seran l'últim miratge,
part de literatura
i part de **whisky**.

Amén, amén
haurem de dir,
per l'escolà.

IV.

ENCINTAR

QUART ADVERTIMENT

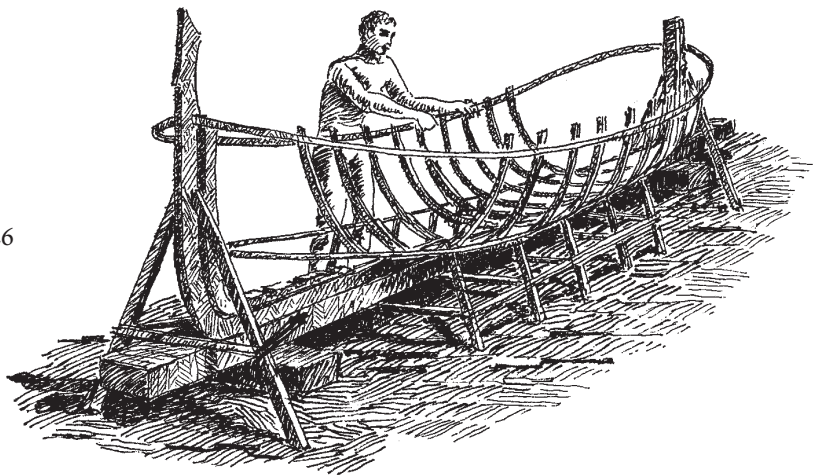
Ben segur que el giny esdevindria
un desgavell de parts. De voler
lligar-ne, el trencacaps, encinta-la,
la nau. I, amb l'ajut precís d'un regle
i un nivell, procedeix al marcatge.

ENCINTA-LA, PLENA, PER L'ESPÈCIE;
PRIVA-LA DE FER-SE UN GAMBALATXO!

A la quaderna mestra, el puntal
es realitza. Assenyala els darrers,
la roda i el codast. Vigila
que el punt de proa pugi més alt
que la reculada popa. Puix
que són simètriques, bessones,
agermana-les, les dues cintes,
treballada al foc la curvatura.

Tallaràs els caps d'estamenera;
que el nivell més vàlid sobrepassin,
bon angle donant a la serrada.

PERQUÈ ELS AFERS T'ENCAIXIN, ESCAPSA!

4.

EL GLAÇ

Promou un so feréstec
de lleu esgarripança
—tu saps que el gel grinyola—:
gemega, quasi humà,
la seva fe de vida.

**I ens guanyarà l'entorn:
és fet per abaixar
la febre fins al zero.
En el no-res estant
vindrà la indiferència.**

Ja semblava massa que les noies juguessin,
sense adonar-se'n, de què ho eren.
Llavors, cadascuna encetà —d'instint— un gest:

Aquella bruna —no se n'està mai d'emmirallar-se—
es desfeia la trena esguardant de biaix
el camí de l'aigua, el llacorós trajecte;
la més petita repassava les celles amb un dit
humit de saliva, probablement dolça;
la de les sines fastuoses enlairava el cap
—el coll demanant cigne—
i oferia cos, glorificant la tarda
amb la geometria exacta dels seus luxes;
la més gran i assenyada
—temples obscures de pensaments fondos—

amollava la mà per la tovor del flux
com si fos un pàmpol eriçat de rojos,
qui sap si calculant en quin segon exacte
el glaç sobrevindria la matèria primera
—i única— d'un món que es decandia.

**I ens guanyarà l'entorn:
és fet per abaixar
la febre fins al zero.
En el no-res estant
vindrà la indiferència.**

El nauixer perquiria
l'agosarada proa
—és tan savi de segles
com endeví de rumb—.
Ni parpelleja —uns ulls,
espurnes en la cendra,
que no indicaven res
si no en forma d'enigma—,
confosa canya i mà
amb la traça del lleny.
Decidit, s'inclinava
temptant algun designi
(i solament del tors
l'element panteix
certifica que és viu).

Alhora, ja refan
les noies els seus mims
amb la joia dels jocs.
La veu del timoner

el mot d'ordre n'escampa:
Llast enfora!

A l'unison, les verges se'n desfeien
de les rampoines bàquiques i belles
amb que ompliren baguls d'artesanía.
La nau, però, a penes si cuitava
per un sender cada moment més sòlid.

Així —escolteu!— el gel
dominà aquell navili
contra la voluntat
tossuda del guiatge.

**I ens guanyarà l'entorn:
és fet per abaixar
la febre fins al zero.
En el no-res estant
vindrà la indiferència.**

Tot era estàtic quan la més prudent
pronuncià les paraules misterioses:
«És el mateix riu i cada cop distint.
Però jo l'he somiat, aquest perill terrible,
ben bé en el fons mateix del cor recòndit».

Es menaren a fer,
amb un somrís de nina,
cúbics glaçons de fred
per als propers desoris.

I en paus!

V.

ENCLAVAR LA BOCAL
ADVERTIMENT CINQUÈ

Revestirem la barca... I els sostalls
de les estameneres aviarem
per parar les taules.

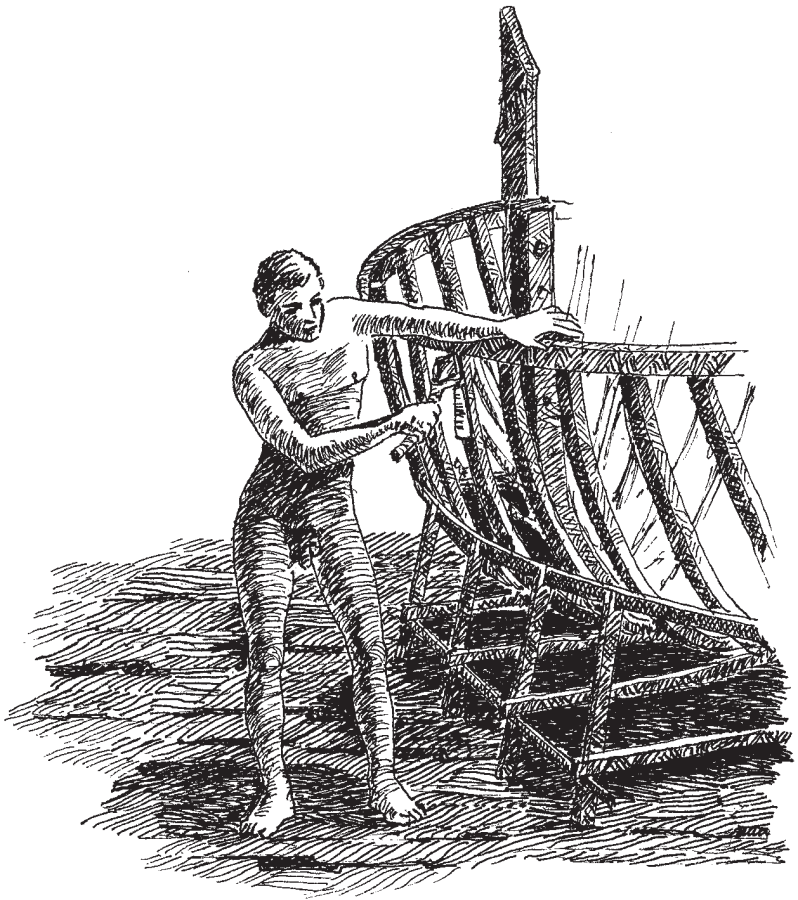
La bocal, tota d'una peça,
s'enclavarà d'entrada a les quadernes
sense —atenció!— forçar-la.
Amb naturalitat s'adaptarà
al cos de l'embarcació.

A la fisca marcaren els xassos o llevades...
Desclavarem la fisca...
Polirem els cantells amb la garlopa...

Engalzada, la clavarem, la taula:
Els forats ben acoblats als claus,
perquè han d'entrar —enten-ho—
molt justos. I força arrebossats.
Així es podrà allisar
la carcassa del buc.

Intervenen, segur, dues persones:
una aguanta el cop per la part interna
per evitar que es trenquin els medissos
—Quin navili ho serà sense costelles?—
i l'altre, potser tu, pel defora rebla.

TOT ENCLAVAMENT, BON PASSERELL,
DEMANA PRECAUCIÓ, O NO NAVEGUES.

5.

ELS REMERS

Els remers —bancs de condemna—
no poden albirar, tot i les ganes,
enllà del nas, dels ulls, de les oïdes,
del calfred de la pell o de la llengua
—captivats pels sentits i l'aparença.

Per tant,
no copsaran el pensament del savi:
EL SOL TÉ L'AMPLADA D'UN PEU D'HOME.

32

I en respirar:
SÓN DISTINTES LES AIGÜES QUE COBREIXEN
ELS QUI ENTREN DE NOU AL MATEIX RIU.

Els remers menen el vaixell
i no s'ho saben.
S'empesquen de la vida, en brut,
allò que els deixa,
per entretenir-los, de fet,
la cobertora que diu:
pels déus i l'arribada,
és dir l'Eternitat!

A l'embarcació, amb bella sincronia
—tot seguit d'una lluita que els acorda
resultat previsible de contràries
forces— diuen: *Tal com l'arc i la lira.*

Els remers ben just si s'adonen
que el camí és fet d'aigua
(dret o tort, tot és u i és idèntic)
i, escalfant els seients que els determina,
es lliuren amplament i sorollosos
a l'olímpica glòria de la força,
a l'èbria certitud del vi i de la luxúria.
Mai no s'enlairaran del seu destí real,
encegats com els tenen (les finestres
—ulls de bou translúcids—
obertes a les prades de plàstic)
amb l'esperança encesa
d'ascendir a còmit de primera!

Ai, si sabessin, si sabessin, els remers,
que EL SOL TÉ D'AMPLADA UN PEU D'HOME!

VI.

EL CONTUBAL I L'OBRA MORTA

SISÈ ADVERTIMENT

Uneix per l'interior el costellam sencer;
reforça en longitud frontals, bancades, baus.

Si petites naus —l'aigua és una i distinta—
tan sols es mullarà per acoblar-lo.

Si grans, emprearem el foc —el foc!—
a causa del rigor-duresa de les taules.

34

El calafat, esquerp, badarà boca:
— El món, ni per als déus ni per als homes és;
fou, és i serà —de sempre— un foc vivent
que, segons mesura, s'encén i s'apaga...
Aigua i foc completen el misteri
de les quatre propostes.

Hi va la terra
com a matriu genètica; i el vent
que s'endú les teranyines del cap
i engendra la implacable follia
de la lucidesa i de la lluita
tant per la llei com per les muralles.

(Gira l'aguait: Castell de Sant Joan,
fortí d'Orleans, fortí de Tenasses, pedra
de Catedral, carreus de Sinagoga,
solatge de Mesquita, les Taules Velles,
els ravals de pagès, l'urbs de menestral...:

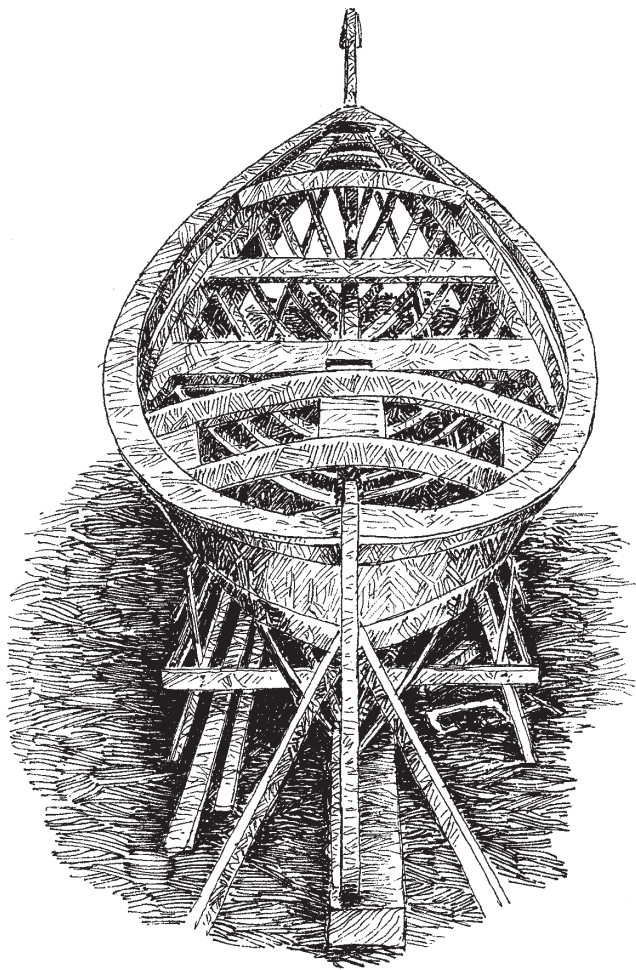
Així les lleis i les muralles!

Al riu ens miren els negats del món,
mal aguisats pels llots dels aclocalls.)

Amanirem al punt la resta de les peces:
els frontals de la sama, els tauladells,
els bancs de proa, popa i mig,
anomenat —poètic— d'arborè.
Després, el mestre, d'esme,
aplica la litúrgia antiga—
el pal mitjà, **aurea mediocritas**,
del rebló estret i de la panxa inflada...

L'obra morta, de cert, quasi està llesta.

L'OBRA MORTA, EN LA CURSA, ÉS TAN INEVITABLE
COM PER AL COS HUMÀ LA SEVA MALALTIA.

6.

L'ILLA DEL TRESOR

Arranjada la nau,
la dreuera del flux
per incògnits camins
el duia a l'aventura.

Malforjat, fou corsari.
I amb bandera corsària
en cabanes furtives
calava foc, rabent.

Els seus companys, cruels,
foradaven castells.
Tot llest, carnisseria
i mort. A les tavernes
bevien les victòries.
Ell, secret, no més tard
de l'estel i l'aurora,
cercava entre les cartes
—cama de fusta— l'illa
del tresor. Al tàlem
de terra, ran del mar
(la mar entrellucada
d'estivensons, salgaris
i abordatges de llum)
oïa els vius lladrucs.

La canilla de bracs
ençalçava la daina
amagada en la selva
que trama l'aparença.

El collectiu, a l'illa,
conreava les roses
d'enganxadissa unglà
i un cabdell de murmuris,
cromos de fantasia,
infantívols follets
desendreçant la golfa,
peixos d'escata d'or,
cartularis quimèrics...

I tothom s'explicava
amb la plebea llengua
les cròniques secretes.

Allunyat, en la nit,
el tresor era seu.
Ell bé que se'l nodria
al punt mig de la gespa.
L'astuciosa maragda
resplendia als seus ulls;
i escondia la perla,
tan neta, del Carib,
remota entre la boira.

Ningú no coneixia
del gran deler —tancat—
la presència —a pany
i clau— ni del seu vici
de lletres i de somnis...
L'indagaria —compte!—
ben a dins de la tendra
complicitat del verb.

Cadascú perd com sap
i baixa els esglaons
fent les tentines boges
per un podrimener
de cuques famolenques.

Al cofre l'esperaven
les marfantes del segle.
Ni collars ni doblers,
ni vagines amables,
sinó la veu dels lloros:
—A degollar —cridaven
prou— la tripulació!

No te'n facis, carranc,
perquè els tresors són sempre
accessibles als altres.
I el mapa és fals. I l'ics
de les novelleries
indica Manacor
i no l'Oceania.
I per a més història,
enmig dels mals endreços
has perdut el teu plànol.

VII.

L'EMBÓ

ADVERTIMENT SETÈ

Davant dels ulls del món
s'ha de vestir una imatge.

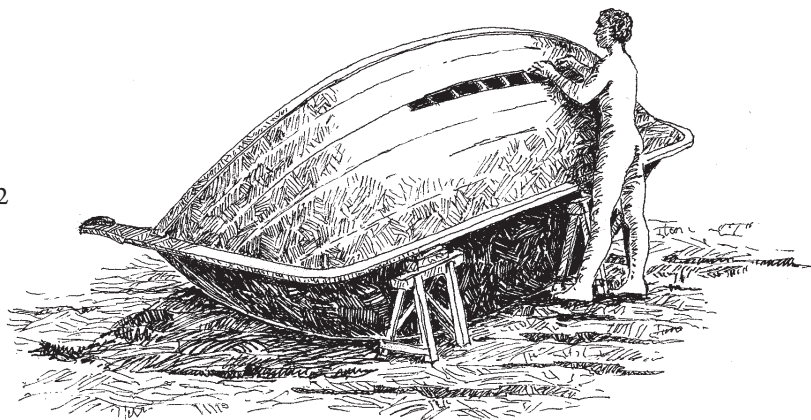
La pura anatomia
es tanca amb una volta
on criarà l'angoixa
la lludrigada obscura.

Per arribar a bon port
cal completar les peces.

Amb l'última —ovalada—
assolirà el minyó
cobertura de buc.
Passeu l'embó pel foc
per dar-li estovadura
claveu-lo en les quadernes.

Instal·lats els rumballs,
amb la darrera tatxa,
el folre de la nau
—l'aparença del tronc—
esdevindrà complet.

ÉS COM TENIR EL COS NU
PER DINS L'ATRIBOLADA
CONSCIÈNCIA DEL FUTUR:
UNA AMPOLLA DE VIDRE
AMB UN VAIXELL DE PALLA.

7.

BORINOT

(amb notes a peu de pàgina)

A la sentina fosca,
entre un «basket» curull
de taronges amables
i pigades maduixes¹
i un sac de xarpellera²
ple de projectes sòpits,
dins l'ampolla de vidre
— sinople per vergonya —
l'excel·lent borinot,
com tot déu l'aprecia,
brodigió i consueta
s'afanya a alçar el seu vol³.

Si brum, la paret llisa
el rebot cap al centre
—els límits són perfectes.

El babau s'esmeliga
per amor de natura:
solament —de palletes
i volves⁴— un veler
li mentirà un eixample
amb platja assolellada.

Bolcat de transparències
—la voluntat l'enganya—,
albira espais oberts:

mai no deixa de ser-ne
—ho rumies amb seny⁵—,
un ximple convençut,
un simple borinot,
un insigne himenòpter⁶.

(1) *Taronges i maduixes*
Hàbil esfera,
cada taronja amaga
el duplicat plaer;
m'adormiria
al recer perfumat
de les dues maduixes!

(2) *Un sac de xarpellera*
Estibat entre d'altres,
mai no es diria
la perillosa càrrega
que l'infla.

(3) *Vol*
Delicada
metàfora
de l'aire.

(4) *Un veler de palletes i volves*
Foc d'encenalls.
(Per què em mireu aixi?)

(5) *Seny*
Essa, e, ena, i grega.

(6) *Himenòpter*
Tu.

VIII.

CALAFATAR

PENÚLTIM ADVERTIMENT

Introduir l'estopa —de lli o de cànem,
i enrotllada en fanes— dins dels comentos:
això és calafatar. **Calafatar!**

(La nau, aviat serà dada
a transgredir la tersura de l'aigua
igual que una libèllula enceta,
amb tendresa, la virginitat de l'aire)

És l'operari qui fila l'estopa
a l'entorn del genoll,
i qui li dóna el gruix.

(Què en farem d'un destí
que té un final previst?)

Els comentos —ja preparats per rebre—
és necessari obrir-los amb el ferro
allí on resten massa estrets i purs.

(Ningú no referà
cap a la mar encesa
la cursa de l'instint.

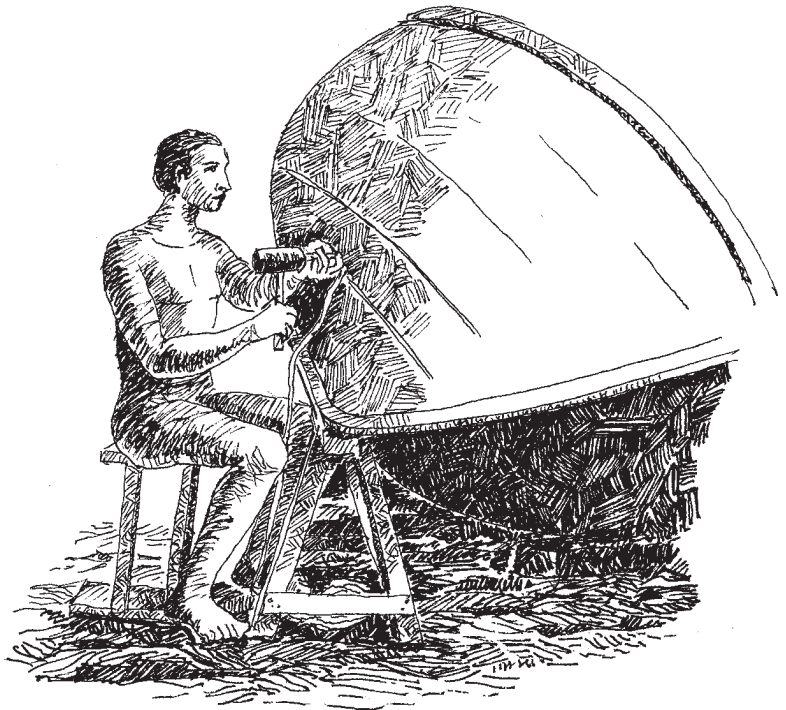
Ni que torni l'anguila
del seu nupcial viatge
als Sargassos arlots
curulla d'esperances).

Es comença per la juntura de la quilla
amb la paralla plena gallerí a gallerí.
I es persevera fins a l'alçada del ronyó
(si petita és la nau, hi va fins a la cinta).

S'ajorna pel final calafatar les testes
de les taules de fusta, la roda i el codast,
i a més els gallerins del tot atapeïts.
A la segona fase va el polit: això és,
la introducció total a dintre dels encaixos
del ferro de polir amb l'estopa.

Sever, de gris potser, exacte,
el calafat, inclement, ja complementa
la feina realitzada tot empalmant la sama
de proa i el tauladell; i repassa clavilles
nusos i xapalls per on l'astuciosa vena
podria penetrar en el buc
i negar-lo amb infinita malícia.

*INFELIÇ AQUELL QUE NO CONDEMNA
ELS FORATS POSSIBLES DE LA NAU:
FARÀ AIGÜES!*

8.

ELS AMANTS

Ai dels amants! Mireu-los, els amants,
passejant per la riba dels vells salzes,
els ulls fitant-se mútuament el centre,
acaronant la sang entre carícies
i escorcollant-se el cos amb la volguda
necessitat d'amor i l'encaixada
del seu trasbals. Intercanvien mons,
i tremolors, i somnis, i humors íntims
—si els tenen repetits, ells se'ls repassen.

La remulla a les canyes, les furtives
enllaçades de mans, arrapadisses
heures que s'eleven al blau del cel
amb el calfred de la coincidència.
Oh! Els amants de prop, mireu-los ara.
Vagaregen pels tramats de sèquies,
l'estesa plana, els arrossars nutricis,
la vibració del líquid, de les tenques,
les llísseres, els samarucs ambigus...
I eleven la mirada a les terrasses,
casetes de filat, marges de pedra,
hortes i garrofers, ombrius refugis,
olivers argentats, tràgics i eterns,
balsàmiques garrigues cara al vent:
s'encomanen de tórtores, puputs,
merles i tords, aiaiaiaís de pagès,
taronges perfumades i llimones...

A prop dels llots, les enganxoses herbes
que puntuen la ruta a banda i banda.

Les misterioses veus dels gambusins

*Aquí també també la guerra es va fer sang.
Ai, l'hemorràgia que no s'estronca mai!*

Ara els amants, aturats front al flux,
esguarden el pas de la barca, l'ombra
obstinada, compàs de vell xaruc
cap a la mar propera, assetgada.

Les misterioses veus dels gambusins!

Ara, els amants, aturats a frec d'aigua.
Un ventijol gelat els escabella
i amb un estremiment que no pensaven
desconnecten les mans i les mirades:
els ulls van a la nau, ja funerària
carrossa. Ja es farà negre a ponent.

Els amants! Mireu-los ara, els amants!

IX.

FER NEGRE

ADVERTIMENT DARRER

Calafatat el buc
—cal no fer aigües—,
emprarem la brea.

Això és fer negre!

No pas la mort;
la mort, amics,
ja ve sense voler-la.

50

La brea és un sofriment
extret de les resines vegetals.
Barrejant amb pega
—estàs de pega!—
sèu del bestiar i oli llisquent,
tal com s'esmuny la vida.

L'escalfarem a bullir
per liquar-la, la brea.

S'impregna la llanada (un bastó
—signe fàllic— amb un tros de pell
de moltó, mascle castrat, que,
per ventura, es lliga al cap).

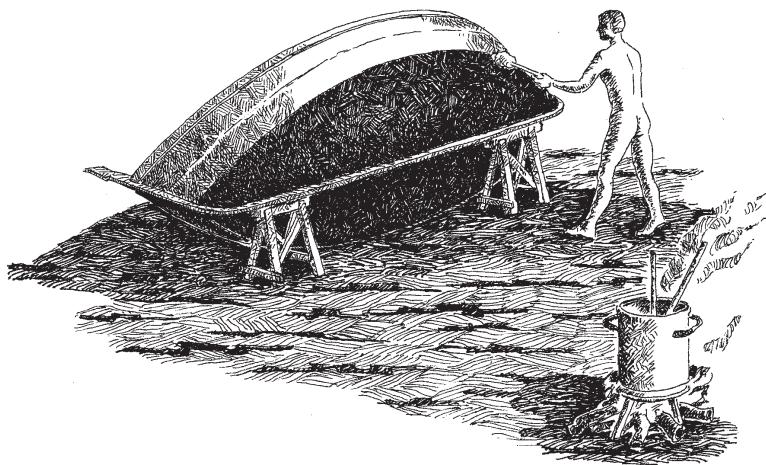
S'empastifa de quitrà —fer negre
tot el buc, de quilla a cinta—:
per fora, la seva longitud;
per dins, excepte l'obra morta,
és a dir, les bancades i la sama,
el tauladell, contubals i soletes,
les teleres... I el que s'esdevingui!

Després de la varada,
en inflar-se la barca
per bé de la humitat
de l'aigua, es configura
un sol conjunt, un sol,
entre comentis i taules.

Amb la pintura grassa
es recobreix la resta
tal com el propi humà
s'abilla com a humà
per a fer bé el paper
que ara li pertoca.

Això és per fer negre,
no pas la mort.

LA MORT, AMICS,
JA VE SENSE VOLER-LA.

9.

VELL LLOP MARÍ

Híbrid dolor, justificada causa
en l'onada —vol de mocadors— immersida
—gavines— per comptar
—mig peix— i debatre,
si bé es mira.

Torçut —i tossut— averany; estrany
—encara escata al gust i ja ala fugissera—
parany. Llop mariner, si ho fos,
trencaria els cristalls, els vidres dolorosos
—mig peix, mig au— a cops de còdols,
escopinyes i rom de canya —mig alga,
mig astre (o mig satèl·lit, com diuen
a les novel·les, artificial pel càlcul).

Garratibat, cruixit —les matinades
cegant-te el sol ixent—, desvalgut,
romput i com abans torçut d'inflor...
Els capaltards segant-te el tall
del vent traïdor carregat de malícia.

Sol, malgirbat, reumàtic...

SOL.

Aquest poemari ha avarat
mercès al llibre inèdit
de Ferran Vilàs, fill de SOLAPA,
el darrer mestre d'aixa de Tortosa,
que explica de debò
com es basteix una *muleta*.

Moltes gràcies.

Novetats editorials

El 2005 es va posar en marxa el segell editorial Publicacions URV amb l'objectiu d'editar i distribuir, a través de diverses col·leccions, obres universitàries de caràcter institucional, docent, investigador i divulgatiu.

Amb les nostres publicacions, la Universitat Rovira i Virgili no només fa visibles els resultats de la recerca universitària sinó que, a més a més, fomenta la cultura i posa el coneixement al servei de la societat.

Universitat Rovira i Virgili

31

Desenvolupament sostenible

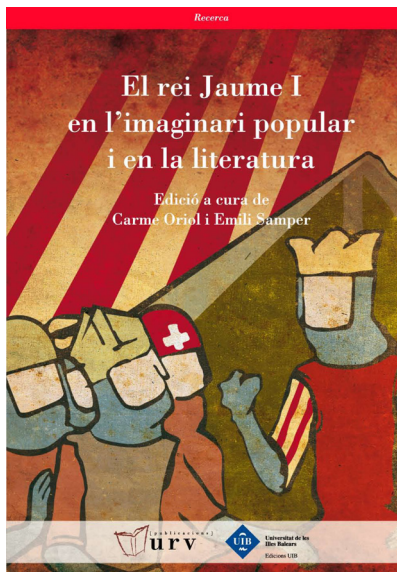
Òscar Saladié i Josep Oliveras

Càtedra DOW/URV de Desenvolupament sostenible

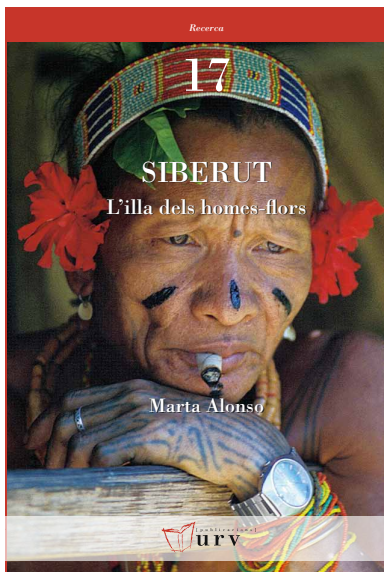
És sostenible el nostre desenvolupament? Aquest llibre intenta respondre aquesta pregunta, al mateix temps que planteja una sèrie d'interrogants perquè el lector reflexioni i extregui les seves pròpies conclusions a partir de l'anàlisi de la informació que hi apareix, acompanyada d'una notable presència de figures i quadres amb dades.

Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2010 · 300 pàg. · 17 x 24 cm ·
Rústica · ISBN 978-84-8424-173-7 · 18 €

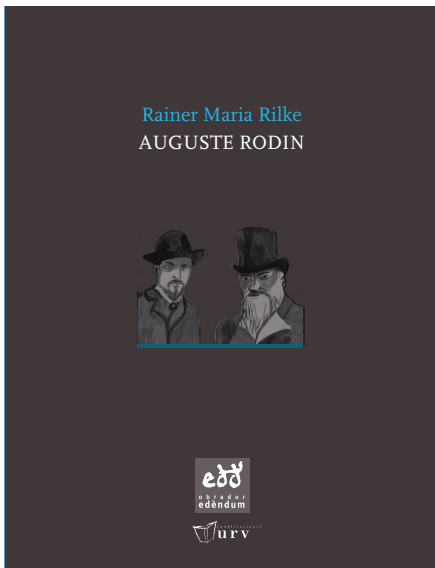
El rei Jaume I en l'imaginari popular i en la literatura presenta onze aportacions fetes per especialistes que estudien la importància de la figura del monarca català en aquests dos àmbits. El rei Jaume I és un personatge molt popular en la nostra cultura i un referent indiscutible en l'imaginari dels diversos territoris que la conformen. Protagonista de rondalles i llegendes, la seva figura ha estat evocada també per escriptors i artistes. Realitat i ficció s'abracen en un àmbit i altre i han creat la imatge que tenim avui dia del rei conqueridor de terres i cors. Aquest volum ofereix un recorregut per aquests viarany, guiats per la figura del rei.

Tarragona: Universitat Rovira i Virgili & Universitat de les Illes Balears, 2010 · 214 pàg. · 17 x 24 cm · Rústica · ISBN 978-84-8424-161-4 · 16 €

En aquest llibre s'analitza, a partir de l'experiència dels protagonistes la vida quotidiana dels mentawai en el seu medi natural i el seu complex univers de creences religioses, molt lligades al *simagere*, els esperits protectors de la jungla. A l'hora que ens presenten les particularitats de la societat mentawai, també s'analitza, entre d'altres aspectes, l'impacte que té sobre la tribu la desforestació del seu hàbitat o l'arribada de turisme. A través del llibre coneixem com s'esdevé el dia a dia dels homes-flor a la jungla, però també la seva difícil supervivència com a poble en un context polític i econòmic advers que amenaça destruir-los.

Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2010 · 224 pàg. · 17 x 24 cm · Rústica · ISBN 978-84-8424-172-0 · 14 €

Quan va conèixer Auguste Rodin, Rainer Maria Rilke tenia vint-i-set anys i era encara un poeta poc conegut i ple de dubtes. D'aquella trobada en va sorgir aquesta prosa d'una bellesa inquietant en el qual Rilke aborda qüestions estètiques cabdals de l'obra de l'artista, que també són importants per a la seva pròpia praxi poètica: qüestions centrals, doncs, per a l'art modern.

Santa Coloma de Queralt: Universitat Rovira i Virgili & Obrador Edèndum, 2009 · 207 pàg. · 17 x 24 cm · Rústica · ISBN 978-84-8424-153-9 · 22 € · Edició bilingüe

Este libro revisa los criterios de la ciencia y su filosofía, al tiempo que expone los problemas más importantes a los que se enfrenta la Humanidad en la relación entre ciencia y sociedad. Para elaborar esta obra, los autores se han basado, por una parte, en argumentaciones de diversos especialistas en epistemología y, por otra, en las ideas que ha generado la práctica cotidiana de la labor científica.

Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2011 · 111 pàg. · 17 x 24 cm ·
Rústica · ISBN 978-84-8424-164-5 · 12 €

MANUEL PÉREZ BONFILL (Tortosa, 1926).
Professor, poeta, narrador, traductor, director
i pedagog teatral, activista polític i cultural, ha
dedicat tota la seva vida a les lletres, les arts i
l'ensenyament.

Creu de Sant Jordi al 2010, aquest llibre de
poemes, llargament inèdit, culmina una in-
tensa dedicació poètica i lectora.

Rol

PRESENTACIÓ | 7

PRÒLEG | 9

GINY D'AIGUA

- I. Primer advertiment | 13
1. Naixença | 15
- II. Gàlib. Segon advertiment | 16
2. Genis | 18
- III. Plantar la barca. Advertiment tercer | 20
3. Les illes del sud | 22
- IV. Encintar. Quart advertiment | 25
4. El glaç | 27
- v. Enclavar la bocal. Advertiment cinquè | 30
5. Els remers | 32
- VI. El contubal i l'obra morta. Sisè advertiment | 34
6. L'illa del tresor | 37
- VII. L'embó. Advertiment setè | 41
7. Borinot. (Amb notes a peu de pàgina) | 43
- VIII. Calafatar. Penúltim advertiment | 45
8. Els amants | 48
- IX. Fer negre. Advertiment darrer | 50
9. Vell llop marí | 53

NOVETATS EDITORIALS | 55

celts
Tortosa, 7/3/2011

MANUEL PÉREZ BONFILL (Tortosa, 1926). Professor, poeta, narrador, traductor, director i pedagog teatral, activista polític i cultural, ha dedicat tota la seva vida a les lletres, les arts i l'ensenyament.

Creu de Sant Jordi al 2010, aquest llibre de poemes, llargament inèdit, culmina una intensa dedicació poètica i lectora.

Col·labora

Amics i Amigues de l'Ebre

Edició no venal

